

A gesztenyefa halálára

Hatalmas csattanásokra, puffanásokra lettünk figyelmesek, tanácstalanul néztünk egymásra: mitől e szokatlan zaj? Akkor még nem sejtettük, hogy a szerkesztőség előtti gesztenyefák egyikének dicstelen pusztulását kíséri a diszharmónia. Kedvenceink az öreg vadgesztenyék: tavasztól őszig felüdülést, pihenést jelent csak rájuk nézni is. A szemünk láttára rügyeznek, bontanak virágot, s indulnak hervadásnak, ha eljön az ideje.

Most egyikük, örökre befejezte pályafutását, s ez már önmagában is szomorú, még egy olyan városban is, mint Gödöllő, ahol ma még az átlaghoz képest sok a fa, a zöld, a park. De nemegyszer sajnálkoztunk már egy-egy sor vagy magányos fa kidöntése miatt, hiszen a mi gazdagságunk is viszonylagos. Gyakran éppen a látszólagos bőség téveszti meg az embert, rablogazdálkodást engedve.

A kritikára mindig kielégítő választ kaptunk: útépités, lakótelepbővítés, parkrendezés miatt vált szükségessé a kegyetlen közbeavatkozás, s bár a tervezőknek, a favágóknak is fáj a kényszerű eljárás, nem tehetnek mást. Nem nőhetnek fejünkre a fák, tér kell az embernek. De ilyen áron?

Most már nem is kérdeztem, miért kellett az ablakunk alatt is megrikkítani a facsoportot. A választ enélkül is tudom: az út bővítése ítélte halálra a gesztenyét: négy sáv lesz, kényelmes, biztonságos közlekedéssel. S ez is egy szempont. Megtámogatható vele a további irtás, hiszen aminőt megtudtuk, nem ez a fa volt az utolsó áldozat. S végül az ember szomorúan belátja: azoknak van igaz, akik az új út mellett érvelnek, s bármennyire szerettük is a kidöntött jószágot, meg kell szoknunk nélküle.

De azt már nehezebben magyarázhatná meg akárki, hogy miért éppen azt a halálnemet választották a számára, amelynek magunk is szemtanúi lehettünk. Egy hatalmas markoló, mint fantasztikus szörny, ormányával lesújtva törte először keresztbe a törzsét, majd mintha nem is benzin, hanem kielégíthetetlen étvágy hajtaná, újra és újra beleharapott a szilánkos csonkbá. Nem kell hozzá szépléleknek lenniünk, hogy beleborzongjunk, s elfordítsuk a tekintetünket.

Vagy ezt is meg lehet magyarázni? Hogy olcsóbb az amúgy is itt dolgozó markolóval elvégezni az elkerülhetetlen, mint szakértő favágót alkalmazni, s a tapintatosabb, kevesebb fájdalmat okozó gyors fűrésszel végrehajtani az ítéletet? Hogy olyan mindegy annak a fának, így is úgy is pusztulnia kell, s akkor már az olcsóbb módszer a célravezetőbb?

Sokat gondolkodtam már például a horgászok állatbarát szokásain. A minap éppen egy szenvedélyes halvadással vitattuk meg a kérdést: miért sportszerűbb halat fogni, mint vadat löni. Azt mondta, hogy a vad kiszolgáltatót: gyanútlanul bóklászik a fák között, az irtásokon, s egyszer csak: bumm! Nincs esélye a menekülésre, csak egy: a vadász ügyetlensége. Bezee a horgászok! Itt fair a játék: a hal választhat. Vagy bekapja a csalit, vagy otthagyja. S ráadásul a szabályok: tilos például úgy halat fogni, hogy addig húzogatjuk a horgot, amíg bele nem akad a jószág oldalába. Szigorúan kötött az is, hogy csak méretes jószágot te-

hetünk a hálóba, s ráadásul vagy rögtön fejbe kell kőlnitani, vagy vízben tartva várni erre az alkalomra. A lényeg: nem szabad lassú, kínos halálra ítélni.

De folytathatnánk a példák sorát. A lényeg: a horgászok úgy gondolják, hogy állatbarátok. S bár lehetnének ellenérveink, a gondosan kimunkált szabályok legalábbis a jóindulat jelei. Messzire vezet het persze az elmélkedés: az állattenyésztéstől a húsevésen át a lepkegyűjtésig. De bárhol legyen csoportosítjuk is a tényleket, feleslegesnek semmiképpen nem nevezhető a morfondírozás.

A legtöbb amit végül mondhatunk, egyszerű. **Eörsi István** egy kis versében ír egy kisfiúról, aki azért nem kedveli egyik társát, mert az szadiból macskát akaszt. S bár észérvekkel nem tudja megmagyarázni ellenérzéseit, azt mégis tudja, hogy a macska nem arra való, hogy felakasszák.

Gazdasági elemzések, útbővítés, kényszerű intézkedések ide vagy oda: alighanem az ablakunk alatti fa sem arra való volt, hogy egy markológéppel addig gyötörjék, amíg csak eltakarítanivaló szilánk marad belőle.